

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 241/2015-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. mája 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], mal. [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a mal. [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátkou Mgr. Marcelou Grancovou, Advokátska kancelária, Kováčska 28, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7 CoP 288/2014 z 24. októbra 2014, ako aj postupom jeho vydaniu predchádzajúcim a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], mal. [REDACTED] [REDACTED] a mal. [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. januára 2015 (na poštovú prepravu podaná 22. januára 2015) doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), mal. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a mal. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ] (spolu ďalej len „maloletí sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 CoP 288/2014 z 24. októbra 2014, ako aj postupom jeho vydaniu predchádzajúcim.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 11 P 26/2012 sa navrhovateľ (otec maloletých sťažovateľov) domáhal vrátenia maloletých sťažovateľov do krajiny ich obvyklého pobytu, ktorou mala byť Česká republika. Okresný súd uznesením z 23. septembra 2013 v spojení s opravným uznesením zo 14. októbra 2013 nariadil návrat maloletých sťažovateľov zo Slovenskej republiky do Českej republiky. Uvedené rozhodnutie bolo potvrdené aj v odvolacom konaní uznesením krajského súdu sp. zn. 7 CoP 370/2013 z 25. novembra 2010 (ďalej len „prvé rozhodnutie krajského súdu“). Na základe dovolania podaného sťažovateľkou bolo označené prvé rozhodnutie krajského súdu zrušené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 209/2014 z 28. augusta 2014 z dôvodu porušenia zásad spravodlivosti v postupe krajského súdu, ktorý sťažovateľke (matke maloletých sťažovateľov) nezaslal vyjadrenie otca maloletých sťažovateľov k jej odvolaniu. Krajský súd po vrátení mu veci najvyšším súdom na ďalšie konanie a opätovné rozhodnutie napádaným uznesením sp. zn. 7 CoP 288/2014 z 24. októbra 2014 (podľa zistenia ústavného

súdu nadobudlo právoplatnosť 24. novembra 2014) „... *konanie o navrátenie maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu...*“ zastavil s odôvodnením, že maloletí sa nachádzajú v Českej republike.

3. V sťažnosti podanej ústavnému súdu sťažovateľka a maloletí sťažovatelia namietajú, že krajský súd zastavil konanie o návrhu na navrátenie maloletých sťažovateľov do Českej republiky, ktorá by mala byť krajinou ich obvyklého pobytu, odvolávajú sa na to, že maloletí sťažovatelia v čase jeho rozhodovania sa už v Českej republike nachádzajú, a to bez toho, aby sa krajský súd vysporiadal s tým, že maloletí sťažovatelia spolu so sťažovateľkou sa síce do Českej republiky vystažovali, ale nie dobrovoľne, lež nútene v snahe predísť nútenému odňatiu maloletých sťažovateľov ich matke (sťažovateľke) v rámci nariadeného núteného výkonu v poradí v tom čase právoplatného a vykonateľného prvého rozhodnutia krajského súdu (až do zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu), a to v exekučnom konaní vedenom na podnet otca maloletých Okresným súdom Košice - okolie pod sp. zn. 13 Em 3/2013. Sťažovateľka v sťažnosti poukazuje na arbitrárnosť rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 7 CoP 288/2014 z 24. októbra 2014 o zastavení konania o vydanie maloletých sťažovateľov do krajiny ich obvyklého pobytu poukazujúc na to, že krajský súd tak rozhodol bez toho, aby zoberal do úvahy, že v súčasnosti sa sťažovateľka so svojimi deťmi síce nachádza v Českej republike, avšak na základe prvého rozhodnutia krajského súdu, ktoré malo podľa konštatovania najvyššieho súdu byť produktom nespravodlivého súdneho procesu, ktorého závery tak v dôsledku zastavenia konania nemôžu byť podrobené kontrole v obnovenom konaní, keďže krajský súd sa po vrátení mu veci z najvyššieho súdu vôbec nevenoval meritórnemu prejednávaniu veci, a teda sa nezaoberal ani argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa nedostatkov vo vykonanom dokazovaní ani vyjadreniami maloletých sťažovateľov, ktorí sa pri vypočúvaní mali vyjadriť, že doma sa cítia byť v Slovenskej republike. Krajský súd tak podľa sťažovateľky bez toho, aby bola právoplatným súdnym rozhodnutím vecne rozhodnutá otázka identity krajiny obvyklého pobytu maloletých sťažovateľov, konanie bez ďalšieho zastavil iba z procesných dôvodov, konštatujúc, že maloletí sa v tejto krajine už nachádzajú.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie v náleze konštatoval porušenie ich základných práv a práva zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to v príčinnej súvislosti s uznesením krajského súdu sp. zn. 7 CoP 288/2014 z 24. októbra 20214, aby toto zrušil a aby priznal sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie a úhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Podstata námietok sťažovateľov spočíva v ich tvrdení, že krajský súd sa po vrátení mu veci z najvyššieho súdu na odvolacie konanie vôbec vecne nezaoberal ich vyjadreniami, t. j. vec vôbec meritórne neprerokoval, iba odvolacie konanie procesne zastavil s odôvodnením o zániku predmetu konania, pretože maloletí sťažovatelia sa mali v tom čase

už nachádzať na území Českej republiky, o vydanie do ktorej ako do krajiny ich obvyklého pobytu sa malo konať. Podľa sťažovateľov tak krajský súd bez toho, aby aj vecne vyhodnotil ich odvolacie námietky proti záverom okresného súdu, toto konanie bez meritórneho preskúmania zastavil, v dôsledku čoho sa nachádzajú na území Českej republiky na podklade rozhodnutia, ktoré je podľa konštatovania najvyššieho súdu výsledkom nespravodlivého súdneho konania (z tohto dôvodu bolo prvé rozhodnutie krajského súdu najvyšším súdom zrušené, pozn.), bez možnosti, aby ich námietky voči tomuto rozhodnutiu boli vypočuté a súdom vyhodnotené, čím sa im v konečnom dôsledku v podstate zabránilo pred krajským súdom konať.

8. Vzhľadom na uvedené v súvislosti s napádaným rozhodnutím krajského súdu sp. zn. 7 CoP 288/2014 z 24. októbra 2014 ústavný súd s poukazom na citované ustanovenie čl. 127 ods. 1 ústavy konštatuje, že keďže sťažovatelia vidia porušenie nimi označených základných práv a práva v tom, že im bola odňatá možnosť konať pred krajským súdom v dôsledku postupu tohto súdu, ktorý toto konanie bez ďalšieho zastavil, podľa názoru ústavného súdu sťažovatelia mali možnosť domáhať sa z tohto dôvodu preskúmania postupu krajského súdu využitím mimoriadneho opravného prostriedku, a to dovolania z dôvodu tzv. zmätočnosti uvedeného v § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom). Podľa zistenia ústavného súdu sťažovatelia však tento mimoriadny opravný prostriedok nevyužili.

9. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že ústavný súd považuje dovolanie za účinný právny prostriedok ochrany základných práv a slobôd v občianskoprávnom konaní (napr. I. ÚS 1/00, II. ÚS 31/00, I. ÚS 209/05), preto ho nemožno nahradiť rozhodnutím ústavného súdu o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

10. Na základe podaného dovolania mohlo dôjsť k naplneniu účelu sledovaného sťažovateľmi aj v konaní o sťažnosti, a to predovšetkým k zrušeniu rozhodnutia krajského súdu sp. zn. 7 CoP 288/2014 z 24. októbra 2014 o zastavení konania a k vytvoreniu možnosti opätovného vecného prehodnotenia meritórnych záverov okresného súdu o krajine obvyklého pobytu maloletých sťažovateľov. Tento záver potvrdzuje aj § 243b Občianskeho

súdneho poriadku, ktorý umožňuje dovolaciemu súdu zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. V rozsahu svojho preskúmvacieho oprávnenia by sa dovolací súd v podstate musel vyrovnat' s rovnakými skutkovými a právnymi argumentmi, aké s'ťažovatelia uvádzajú aj v konaní pred ústavným súdom.

11. Podľa ústavného súdu v danom prípade využitie mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) nemohlo byť negované ani ustanovením § 238 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených zákonom o rodine okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení, a to z dôvodu, že v danom prípade sa síce konanie týkalo maloletých s'ťažovateľov, avšak predmetom konania nebola úprava práv a povinností k nim, ale otázka určenia a ich vrátenia do krajiny ich obvyklého pobytu v zmysle úpravy nariadenia Rady Európskej únie č. 2201/2003. Okrem toho v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 283/07, III. ÚS 171/06, II. ÚS 1/08) prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP je založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na povahu predmetu konania, ak sa v ňom namieta niektorá z procesných väd konania uvedených v tomto ustanovení; v týchto prípadoch možno napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie vylúčené.

12. Právomoc ústavného súdu na konanie o s'ťažnosti podľa čl. 127 ústavy je daná iba vtedy, ak rozhodovanie o namietanom porušení základných práv alebo slobôd nepatrí do právomoci všeobecného súdu. Ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. S'ťažovatelia sa mali preto skôr, ako sa s'ťažnosťou obrátili na ústavný súd, domáhať ochrany svojich práv podaním mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý bol na ten účel prípustný. Ústavný súd preto s'ťažnosť s'ťažovateľov už po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

13. Ústavný súd podotýka, že rozhodnutie o zastavení konania je rozhodnutím procesnej povahy, ktoré nezakladá prekážku res iudicata, ktorá by ktorémukoľvek účastníkovi konania bránila novým návrhom domáhať sa opätovného rozhodnutia v merite veci.

14. Pretože rozhodovanie o ďalších častiach petitu sťažnosti je podmienené vyhovením sťažnosti vo veci samej (vyslovením porušenia základných práv alebo slobôd zaručených v ústave alebo v kvalifikovanej medzinárodnej zmluve), ústavný súd sa už týmito ďalšími návrhmi sťažovateľov nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. mája 2015